

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Wiking
 Härad: Uppervidinge, m.f. Adress: Turåkra, "Kråksmåla."
 Socken: Kelghult, m.f. Berättat av: Kantor J. J. Thorsson.
 Uppteckningsår: 1941. Född år 1850. i Värjåtrakka.

Knute: Kyrkosägnar.

Fr. f. k. nr. 5;
1941.

(Landsmåls- och Folkminnesarkivets
kartprägelista nr 53.)

Vol: 1.

Fidor: 1-5.

Obs! I samband härmed följer en
 kort volym om Kråksmåla gamla
 träkyrka, berättad av min fader
Isak Jansson, Född 1822, död 1889.

Vol: 2.

Fidor: 6-9.

Skriv endast på denna sida!

1.)

ACC. N:R. M. 7786:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Någon kyrkoregister från Kråksmåla
bör väl bifogas. Men något från
gamla kyrkoböcker hava vi inte,
ty böckerna förvarades f.d. i präst-
gården Mejäskult, som 1884 nerbrann
i grunden och inget kunde rädd-
as. Oks! Men den intresserade kan-
torn Johan August Thorsman var en
vän av vår gamla folkkultur. Han
hade funnit några papper i
Husshults Gods (tillhör Kråksmåla) Papp-
peren vara sen tiden 1860-1870 och
skrivna av dåvarande godsäga-
ren och lantmätaren "Nobenschöld".
När jag, som 16-åring tog privatlek-
tioner hos kantor Thorsman i orgel-
spelning, så amtalade han b.a.
Följande. Namnet Kråksmåla är

2.)

ACC. N.R. M. 7786 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

härlett av Latinska ordet *Crux*, som
betyder kors. Sacknuen hette i for-
tid "Korsmåla," men har namnet
under tidens lopp blivit förvans-
kat till Kråksmåla. Kort efter
sen de 3. Prästerna "Umanan, In-
naman och Vinaman," blivit
halskuggna af hedviska Wäring-
ar, så fanns i Värjätrakten en
ring, förmägen, lantbrukare, som
hette "Manne." Han och hans fa-
milj hade med värme omfat-
tat kristendomen; men som han
de inte blev privas bland de hedvi-
ske Wirdarna i Värjätrakten. Man-
ne sålde sin gård och flyttade
jämte familj över till Kråksmå-
la; där han undervisade hed-

3) Småland
Ljundagård m.fl.
Cajsköld m.fl.

ACC. N.R. M. 7786:3.

Carl Viking
Per Kantel J. Thorsen
Född 1850 i Väijö stadt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ningarna om den ende kenne Gud.
Som mottaga fort kristendomen
och vora ej på hårdrikt i den
gamla skatran, som kirdarna.
Manne vart omsider ägare av $\frac{1}{3}$
av socknens jordamråde. Ols!
Han tänkte på att bygga ett litet
kristet bönehus; tyänne fanns ej
så många kristna att som
kunde bygga sig kyrka. - För nu
den gamla kalmar - Ekspjölunds-
vägen framgar genom kyrka-
byn var blott en riddstig som
då ledde till den då hedniska
staden Kalmar. - En sak var
Manne aviss om var han skulle
bygga det lilla bönehuset, men
efter att pastat och bedit i nära

dygn gick han i den vackra sam-
marborgaren ut i ett Lövskutt
=(Gärde bevärt med lövskog) där knä-
böjde han och bad att Gud skulle
visa honom platsen var ett
bönhuset skulle byggas. Så såg
Manne ett rött kors sänka sig
från himmelen ner till jorden,
men korset steg åter mot skyn.
Så Manne såg upp efter korset
så såg han 3 vita duvor, som
och försvunna i skyn. Nu detta
gärtecken förstod Manne att
bönhuset skulle byggas på den
plats där det röda korset sänkt
sig till jorden. Där byggde Man-
ne ett likt bönhus vars kinn
prydes av ett rött kors. Huset var

likt och oanseligt. Sär var blatt
en "Bot- eller Bräuebänk och några
väggfasta rittplattnar. Sörren stod
oläst natt och dag, men det räd-
målade korset på bänkeskinken
pekade upp med den ort där den
Gud bor för vars beslut även
den gamla matron måste bä-
ja sig. På den platt där bemäl-
da bänkes en gång varit Peter
sig nu vår äldriga, vörnads
värda, präkyrka, så långt
efter kantor Thorstén. Den gamle,
redlige, kantorn dog 1922. hos sin
son i Emmaboda.

Obs! Nu följer en sägen om vår gamla
kyrka av min fader Yrak Jansson,
född 1822.

6.)
Enligt vad jag minnes efter min
fader och min farbror Nils, så
skulle i slutet av 12-te århundra-
det ett kapell blivit byggt på
den plats där bemälda bönehus
varit beläget. Detta kapell tjänst-
gjorde till 1652; då predikades där
sista gången midvinternsdagen.
Präksmåla var länge bux till
Fagerhult, som var "Maderförsam-
ling". Prästen i Fagerhult skulle
hålla en "Kapplad," som en gång
i månaden "Predikade i kapel-
let i Präksmåla. Men efter tiden
1525. påbjöd Gustav Vasa att pre-
dikan skulle hållas i kapellet
varje söndag. Den nuvarande
kyrkan är uppbyggd på samma

platts, som kapellet ställt, jag och
flera hava sett grundmurarna un-
der nuvarande kyrkan, då vi för
några år sedan lade in rören
till värmeluckorna. Den nuva-
rande kyrkan invigdes Nyaårsda-
gen 1684. Men man hade begärt
det felet att bygga för lågt bak-
fall, så Ekspäsen kunnade för-
förs. Först 1761 merrens kyrkan
den 5te maj under fönsterbågar-
na påbyggdes 2. timmervaru och
gjordes hög bakresning. Och kyr-
kan kunde tagas i bruk för
gudstjänst samma år. Också ju-
gen i Kråksmåla vet detta nu,
och den skola få vara i okun-
nighet därom de intresserade

8.)

ACC. N.R. M. 7786:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lymlarna. Obs! Men mina fäder
visste det; ty min faders farfar
Riksdagsmannen Nils Bengtson
hade haft hem rikringar till de
nya fönstren 1761. Så han hemkom
från riksdagen. Mången säger
kyrkan vittnar om att vara äldre
än sen 1761. Det är riktigt, men de
få gå där i ovisshet; ty ingen
vill hjälpa mig i den gamla folk-
kulturens oömbärliga spörsmål.
"Jorden är alltid frusen för lata
svin," sade Gust: II Adol., och den
utsagan kan tillämpas här. När
kyrkan vart restaurerad 1761 så
skulle den målas så fort man
måkade. Detta arbete anförträd-
des åt en kyrkamålare som hette

2)
"Wadsten." Han målade i korets tak
dävarande kamungs namnskiffrer
med kungl. krona. På fälten på
Predikstolen målade han d. Bibliska
motiv: "Jesus gråter över Jerusalem
och den förlorade sonens återkomst
till Fädren." På Läckbarbarieren
målade han och bilder. Han smitt
i kyrkans tak över d. n. Förgänggen
målade han "Himmet och Helvetet".
Men Wadsten målade Sjävulen ful.
Satta förtrök Mörkrets furste, på han
3. gånger lyfte ner Wadsten från skär-
ningen; utan att han var skadad.
Men Wadsten sade: "Nu ska jag må-
la dig 10. gånger fulare och därvid
blu det. Se sen medlet av 1800- talet
översmålade bilderna skola snart
åter framfagares till ^{Biskops Präliat och} ~~kyrkorådets~~ ^{Bestut.}